

La Basu, Martzana kaian. Marisol RAMIREZ | ARGAZKI PRESS

infraganti LA BASU

Emakumea, euskalduna eta rap kantaria, horixe da La Basu. «Rapa da nire borroka moldea», dio ozen. «Rapak ematen dit ahotsa hip hoparen munduan emakume guztiek merezi duten lekua bilatzeko», aldarrikatzen du, eta, bide horretan, euskara du bozgorailu, «hizkuntza gutxitu baten borroka, herri bat eta bizitzeko era bat» irudikatzea helburu.

Esango nuke La Basu rap kantariaren aurkezpen gutunik onena “Aire es vida” bere azken albumean Aneguriarekin batera egindako “Trakamatraka” kantuarien bideoklipa dela. Iritzi bat baino ez da, noski, baina mezuan, erritmoan eta

formetan izugarri iradokitzailea izateaz gain, La Basuren izaeraren, ibilbidearen eta errealtatearen hainbat osagai biltzen dituela iruditzen zait. Nor da La Basu rap kantari euskalduna? Rapeatzen ikustea izan beharko litzateke lehen ariketa. Behin hori eginda, goazen artikuluko netan bigarrena egitera, La Basu

beraren hitzetan nor den ezagutzera, bere musikarekin munduari zer esan nahi dion jakitera. Estatu frantsesetik iritsi berri dela izan du GAUR8k berarekin hitz egiteko parada.

Aipatu dugu gaur zertan ari-tzen den, baina atzera begira, esan dezagun La Basu 1983ko urtarrilaren 6an jaio zela, Barakaldon, Elena Caballero bezala. Baina azken urteotan musika eszenatik harago heldu da bere ezizena: *La Basu*. «Elena Caballero izena ordezkatu duten denbora eta egoerak dira La Basu», adierazi du. Inoiz kontatu du gaztetan kontzertu batean sartzeko zain zela edukiontzi baten gainera igo eta kantatzen hastean jarri ziotela ezizena. Egun, bere burua Elena Caballero zein La Basu bezala identifikatzen du, biek jada bat egin dutela sentitzen baitu.

Egungo euskal raparen erreferente nagusietakoa Etxebarriko San Antonio auzoan hazi zen. Neskato alaia izan zela gogoratzten du –«eta izaten jarraitzen dut», dio–, «bat egiten duen familia batean hazi nintzen, eta oso ikasle ona nintzen». Baina Etxebarrin, garai hartan, hip hopa ez zen batere ezaguna. «Horregatik, nire adinekoen artean atzamarrez seinalatzen zuten horietako bat nintzen, ez ninduten ulertzen», azaldu du.

«NIRE BORROKA ADIERAZI»

Bilbon bertan ere gauzak ez ziren oso ezberdinak. «Ez nuen inguruan hip hoparen munduarekin harremanik zeukan inor. Salas de los Infantes Burgosko herrian igarotzen nuen uda, eta bertan grafitiak margotzen zituen tipo bat ezagutu nuen. Pare bat kasete utzi zizkidan, eta, entzun nituenean, berehala jakin nuen hori zela egin nahi nuena: erritmoekin eta hitzekin jolastu, munduari nire borroka adierazi ahal izateko».

Hip hopaz hitz egitean, galde-tu diogu euskal hip hopik bada-goen. Azaltzen duenez, «hip hoparen kultura lau osagaik osatzen dute: rapak, grafitiak, *breakdance*-ak eta *turntablism*-ak». Kultur espresio horretan, rapa hip hoparen musika dela

esan daitekeela argitu du. Euskal Herrian bizi duen egoerari buruz, gurera berandu heldu zela baino indartsu sartu dela dio.

goeko hamarkadaren bukaeran, Jungla Urbana emakumezko rap taldea sortu zuen La Basuk. 2001ean, bere lehen maketa argitaratu zuen bakarka: “# k” zuen izena eta bost kanta zituen. «Bilbora etortzen ziren talde esanguratsuen aurretik jotzeko aukera eman zidan», gogoratu du. Ondoren, osasun arazok hamar urtez mantendu zuten agertokietatik urrun. Itzulerara 2014an izan zen, hiru kantuz osatutako “Remixes” lanaren argitarapenarekin. Iaz beste lan bat kaleratu zuen: “Aire es vida” diskoa, jada 800 kopia baino gehiago saldu dituen.

DISKO BERRIA, EUSKARAZ

Gaixotasun gogor bati aurre egin ondoren, denbora galdu izanaren sentsazioa gainetik kendu ezinik, “Aire es Vida” argitaratu zuen La Basuk, bere bu-ruarekin eta ingurukoekin sentitzen zuen «zorra» kitatzeko. Ez zuen agertokietara itzultzea pentsatuta, «baina eskuetatik alde egin dit erabat egoerak». Eta orain jada ez du geratzeko asmorik: disko berria prestatzen ari da euskaraz, «baita beste gauza interesgarri batzuk ere. Ilusioa berreskuratu dut eta geratzeko bueltatu naiz».

Behin disko berria aipatuta, hitzetan zentratu gara. Berea «oso rap pertsonala» dela dio. «Asko hitz egiten dut bai nitaz bai inguratu eta arduratzen naue-naz. Nire ideiak defendatzen ditut: askatasuna, herria, monotonari eta kritikei buruzko ikuspuntu ezberdinak azaltzen ditut... Ez nuke inoiz ezagutzen ez dudana zerbaiti buruz hitz egingo», adierazi du.

Hizkuntzaren aldetik, Bilbon raparen mundua nahiko itxia izan dela onartu du; euskal kulturarekin ez du harreman estu-rik izan orain gutxira arte, eta, hala, euskaraz eta gazteleraz ari-tzen direnak ez dira nahastu. Kontatu duenez, «orain poliki-poliki gauzak aldatzen ari dira, publikoa zabalagoa da. Lortu dugu rock, reggae eta punka en-

Osasun arazoez hamar urtez mantendu dute agertokietatik kanpo Elena Caballero. Orain, gogo biziz bueltatu da. Marisol RAMIREZ | ARGAZKI PRESS

tzuten duenak rapa ere entzutea. Gazteteetara eta beste espazio batzuetara heldu eta hainbat aurreiritzi alboratu ditugu».

La Basuk bihotzean gordetzen dituen kontzertuen artean, neskatok bat zela Selektah Kolektiborekin emandakoa gogoratzen du bereziki. Gogoan du ere Jungla Urbanarekin emandako kontzertu bat, abeslarietako bat hitzik gabe geratu baitzen eta ordu erditik gora inprobisatzen eman behar izan baitzuen. Oroitzapenak, baina, asko dira: iaz Bartzelonan La Rima hip hop jaialdian aritu izana, Donostiako Kortxoenea gaztetxea bota aurretik bertako teiltuan aritzea, Bilboko Aste Nagusian Kaskagorriren txosnan abestea...

«HAU DA RAPAREN MOMENTUA»

Rap abeslaria, sortzailea, euskalduna... eta emakumea, inguruan duen errealitateari zorrotz begiratzen diona. Horregatik, raparen munduan matxismoa ohi-

koa dela eta rapak nagusiki gizonen mundua irudikatzen duela salatu du. «Ohituta gaude autogaresti batean doan eta ondoan bikiniz jantzitako bi neska dituen rap abeslari beltz tipikoa ikustera», onartu du. Zaila bada ere, «pixkanaka» aurrerapausoak ematen ari dira arlo horretan ere, eta frogatu da nabarmendu duenez ez dela beharrezkoa repeatzerako orduan inor iraintzea bera baino hobea zarela erakusteko.

Azken hiru urteotan Eskina Femenina ekimenean aritu da La Basu Aneguriarekin batera, hip hoparen kulturaren emakumeen lana sustatzeko helburua-

«Kortxoenea eraisteko mehatxupean zela bertako teiltuan egin genuen emanaldia oso hunkigarria izan zen, baita Bilboko Aste Nagusian Kaskagorriren egindakoa ere»

Eskina Femenina proiektuaren sortzaileetako bat da Aneguriarekin batera. Azken hiru urteotan hip hoparen kulturaren emakumeen presentzia sustatzeko gogor ari dira lanean

rekin. «Sare sozialetan emakumeen presentzia indartzeko hasi ginen, erreferenteak sortu asmoz», gogoratu du. Idazketa teiltarrak ere eskaini dituzte emakume zein gizonentzat. Izan ere, «interesgarri» ikusten dute

gizonek ere «raparen munduan emakume izatea zer den» ezagutzea. Ibilbide horretan, saio bat egin dute Emarock irratia, eta hiru jaialdi antolatu dituzte «emakumezkoek agertokia hartzeko».

Bazterfest bi eguneko topaketa ere egin zuten, eztabaidak eta kontzertu bat antolatuz. Kontzertuan, La Basu eta Aneguriaren ondoan, Donostialdeko

Nizuri Tazuneri eta Estatu espainoleko Syla rap abeslariak ere aritu ziren. «Oinarrizko helburua emakumeak agertokietan izateko borrokatzen jarraitzea da. Mugimendu honi esker emakume gehiagorengana heldu nahi dugu eta egiten dugun dena zalantzan jartzeko joera alboratzea ere lortu nahi dugu».

Bitartean, gero eta gehiago rapeatzen du Euskal Herriak. Gurean, egungoa «raparen unea» dela uste du La Basuk, «oraindik egiteko asko badago ere». Argia du, baina, mugimendu honen hazkundea «hasi besterik ez» dela egin, eta horren adierazle du euskal kulturaren erakustoki erraldoia den Durangoko Azokan bizitakoa: «orain dela urte batzuk pentsaezina» zena, emakume bat bere rap diskoa saltzen eta beste asko gure rap diskoak defendatzen. «Beraz, hau da gure unea». •

Nerea GOTI